

Fundusze Europejskie
Infrastruktura i Środowisko

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Szczegółowy opis przedmiotu szacowania: Opracowanie ekspertyz przyrodniczych dla obszarów Natura 2000

Celem zamówienia jest usługa polegająca na wykonaniu opracowaniu ekspertyz przyrodniczych na potrzeby opracowania planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Zamówienie jest realizowane w ramach projektu „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000” nr. POIS.02.04.00-00-0193/16-01, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

Zamówienie zostało podzielone na 7 części:

Część 1 Obszar Natura 2000 Adelina PLH060084

Część 2 Obszar Natura 2000 Pawłów PLH060065

Część 3 Obszar Natura 2000 Nowosiółki (Julianów) PLH060064

Część 4 Obszar Natura 2000 Las Żaliński PLH060102

Część 5 Obszar Natura 2000 Sztolnie w Senderkach PLH060020

Część 6 Obszar Natura 2000 Uroczyska Lasów Adamowskich PLH060094

Część 7 Obszar Natura 2000 Doliny Łabuńki i Topornicy PLH060087

Kontekst zamówienia

Plan zadań ochronnych jest głównym narzędziem planowania ochrony na obszarach Natura 2000. Plan ustanawiany jest na 10 lat przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w drodze aktu prawa miejscowego na podstawie art. 28 ust.5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016. poz.2134 ze zm.). Tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych i zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu zadań ochronnych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 roku, Nr 34, poz. 186).

Regionalny dyrektor ochrony środowiska sporządzając plan zadań ochronnych kieruje się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub populacji gatunków i ich siedlisk, dla których każdy z obszarów indywidualnie został ustanowiony, biorąc także pod uwagę uwarunkowania społeczne i gospodarcze oraz specyficzne cechy poszczególnych obszarów Natura2000.

Regionalny dyrektor ochrony środowiska sporządzając projekt planu zadań ochronnych umożliwia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu poprzez organizację spotkań tzw. Zespołów Lokalnej Współpracy, a także zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 t.j. ze zm.).

Dokumentacja sporządzona jako wynik zamówienia będzie podstawą do przeprowadzenia przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie procedury sporządzenia i ustanowienia planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Zamówienie realizowane jest w ramach projektu „Opracowanie planów zadań ochronnych dla

obszarów Natura 2000" POIS.02.04.00-00-0193/16-01, koordynowanego w skali Polski przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Zgodnie z założeniami tego projektu prace nad planami zadań ochronnych dotyczą części obszarów Natura 2000, z wyłączeniem gruntów Skarbu Państwa, pozostających w trwałym zarządzie jednostek PGL Lasy Państwowe.

Niemal cała powierzchnia obszarów Natura 2000 jest w różny sposób aktywnie użytkowana i stanowi integralną część szeroko rozumianych terenów wiejskich. Wiele z tych obszarów ma szczególnie dużą wartość dla przyrody właśnie ze względu na sposób dotychczasowego gospodarowania nimi. Dlatego też istotne jest zapewnienie w przyszłości kontynuacji korzystnych sposobów użytkowania lub przywrócenie ich tam, gdzie z różnych przyczyn uległy zaprzestaniu.

Każdy z właścicieli lub użytkowników ziemi ma swoją rolę do odegrania w zarządzaniu obszarem: organy publiczne, prywatni właściciele i użytkownicy gruntów, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną przyrody, eksperci naukowcy, społeczności lokalne i poszczególni obywatele. Dlatego też w pracach nad planem zadań ochronnych Wykonawca zobowiązany jest do aktywnego uczestniczenia w dialogu z interesariuszami, do podejścia elastycznego i integracyjnego, wychodzącego także poza kwestie przyrodnicze, ze szczególnym zwróceniem uwagi na rolę interesariuszy w całym procesie.

Identyfikacja zagrożeń powinna być oparta na wykazanych problemach w prawidłowym funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego na obszarze, powinna uwzględniać źródło zagrożenia i czynnik zagrożenia, analiza powinna być wywiedziona ze spójności obszaru Natura 2000 i realnej oceny sytuacji na obszarze. Formułowanie celów oraz zadań czynnej ochrony powinno być oparte na najlepszej dostępnej wiedzy, uwzględniając spójność ekologiczną obszaru Natura 2000 oraz kontekst społeczno-gospodarczy. Cele i zadania muszą być realne do osiągnięcia w okresie obowiązywania planu oraz możliwe do weryfikacji w czasie (mierzalne) poprzez adekwatnie zaproponowany monitoring. Proponując rozwiązania problemów należy rozważyć alternatywne sposoby osiągania celów, kierując się wymaganiami ochrony poszczególnych gatunków i siedlisk oraz analizą ekonomiczną.

Do zakresu usługi należy:

1. Inwentaryzacja gatunków i siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000

- 1) Przeprowadzenie badań terenowych mających na celu inwentaryzację siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk i stanowisk gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000. Celem badań terenowych jest uzupełnienie wiedzy o występowaniu i stanie ochrony siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony.
- 2) Badania terenowe należy przeprowadzić zgodnie z metodyką monitoringu siedlisk i gatunków opracowaną w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS), z zastrzeżeniem pkt 1, ppkt.5, część. 5.
- 3) Termin prowadzenia inwentaryzacji siedlisk i gatunków powinien być dostosowany do pojawów fenologicznych umożliwiających efektywne pozyskanie wiarygodnych danych (sezon, w którym możliwa będzie pełna identyfikacja w terenie siedlisk i gatunków oraz określenie wielkość zasobów).
- 4) Zakres badań terenowych obejmuje:
  - inwentaryzację siedlisk i gatunków będących przedmiotem ochrony w obszarze (tj. posiadających kategorie A, B, C w Standardowym Formularzu Danych);
  - określenie rozmieszczenia, zasobów i powierzchni siedlisk przyrodniczych i siedlisk zajmowanych przez gatunki będące przedmiotem ochrony.
  - wskazanie gatunków lokalnie typowych dla siedlisk przyrodniczych;
  - weryfikację terenową pod kątem innych siedlisk przyrodniczych i gatunków mogących mieć znaczenie dla ochrony obszaru (w tym siedlisk i gatunków z kategorią D, gatunków chronionych i gatunków rzadkich)

- 5) Badania terenowe należy przeprowadzić na powierzchni obszaru z wyłączeniem gruntów zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe)

Część	Nazwa obszaru	Powierzchnia obszaru	Powierzchnia obszaru Natura 2000 objęta projektem (ha)
1	Adelina PLH060084	483,73	330,97
2	Pawłów PLH060065	870,95	393,37
3	Nowosiółki (Julianów) PLH060064	33,48	33,48
4	Las Żaliński PLH060102	784,08	325,06
5	Sztolnie w Senderkach PLH060020	80,6	21,77
6	Uroczyska Lasów Adamowskich PLH060094	1100,77	322,81
7	Doliny Łabuńki i Topornicy PLH060087	2054,72	2 054,72

- 6) W badaniach terenowych należy uwzględnić następujące przedmioty ochrony:

Część 1 - Obszar Natura Adelina PLH060084

- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)
- 1617 starodub łukowy *Angelica palustris*
- 1902 obuwik pospolity *Cypripedium calceolus*
- 1188 kumak nizinny *Bombina bombina*
- 1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*
- 6179 modraszek nausitous *Phengaris nausithous*
- 6177 modraszek telejus *Phengaris teleius*
- 5339 różanka *Rhodeus amarus*
- 1014 poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*

Zakres opracowania dotyczy około 68% powierzchni obszaru Natura 2000 (po wyłączeniu gruntów zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe).

Część 2 - Obszar Natura Pawłów PLH060065

- 6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)
- 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)
- 1617 starodub łukowy *Angelica palustris*
- 1902 obuwik pospolity *Cypripedium calceolus*
- 1903 lipiennik Loesela *Liparis loeselii*
- 1065 przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*
- 1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*
- 4038 czerwończyk fioletek *Lycaena helle*
- 6179 modraszek nausitous *Phengaris nausithous*
- 6177 modraszek telejus *Phengaris teleius*
- 1042 zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*

- n) 1037 trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*
- o) 1188 kumak nizinny *Bombina bombina*
- p) 1166 traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*
- q) 1220 żółw błotny *Emys orbicularis*
- r) 1145 piskorz *Misgurnus fossilis*
- s) 6236 strzebla błotna *Phoxinus phoxinus* (*Eupallasella percnurus*)
- t) 1355 wydra *Lutra lutra*

Zakres opracowania dotyczy około 45% powierzchni obszaru Natura 2000 (po wyłączeniu gruntów zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe).

Wykonawca otrzyma od Zamawiającego dane dotyczące rozmieszczenia części stanowisk lęgowych żółwia błotnego na terenie obszaru.

Część 3 - Obszar Natura Nowosiółki (Julianów) PLH060064

- a) 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)
- b) 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
- c) 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)
- d) 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*)
- e) 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
- f) 1617 starodub łakowy *Angelica palustris*
- g) 1903 lipiennik Loesela *Liparis loeselii*
- h) 1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*
- i) 6179 modraszek nausitous *Phengaris nausithous*
- j) 6177 modraszek telejus *Phengaris teleius*

Zakres opracowania dotyczy powierzchni całego obszaru Natura 2000.

Część 4 - Obszar Natura Las Żaliński PLH060102

- a) 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)
- b) 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
- c) 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*)
- d) 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)
- e) 1188 kumak nizinny *Bombina bombina*
- f) 1065 przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*
- g) 6169 przeplatka matura *Hypodryas maturna*
- h) 1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*
- i) 6179 modraszek nausitous *Phengaris nausithous*
- j) 6177 modraszek telejus *Phengaris teleius*

Zakres opracowania dotyczy około 41% powierzchni obszaru Natura 2000 (po wyłączeniu gruntów zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe).

Część 5 - Obszar Natura Sztolnie w Senderkach PLH060020

- a) 1308 mopek *Barbastella barbastellus*
- b) 1323 nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii*
- c) 1318 nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme*
- d) 1324 nocek duży *Myotis myotis*

Zimowe schronienia nietoperzy na obszarze Natura 2000 Senderki stanowią pozostałości dawnych podziemnych sztolni po wydobywaniu piaskowców na potrzeby budowlane, wyrobu kamieni młyńskich, żarnowych i browarnych. Sztolnie znajdują się w złym stanie geotechnicznym, część jest zupełnie niedostępna poprzez naturalne lub celowe

zniszczenie. Część jest dostępna tylko w początkowych odcinkach, ale ze względu na silną degradację, liczne spękania i nawisy skalne oraz brak zabezpieczeń geotechnicznych, wejście jest bardzo niebezpieczne. W związku z takimi uwarunkowaniami nie jest możliwe zastosowanie do oceny stanu ochrony wprost pełnej metodyki GIOŚ dla zimowisk, opartej na bezpośrednich liczeniach osobników hibernujących. Konieczne jest wykorzystanie dostępnych technik obserwacyjnych możliwych do wykorzystania bez wchodzenia obserwatorów do sztolni (detekcja, ewentualnie wspomagana technologią audiowizualną, fotograficzną, odłowami w sieci, itp.). W ramach zamówienia należy określić sposób wykorzystania obszaru przez nietoperze, tj. wytypować sztolnie stanowiące prawdopodobne zimowiska i zaproponować sposób ich ochrony oraz określić zakres wykorzystania obszaru w okresie rozrodczym.

- 1) Obserwacje sposobu wykorzystania zimowisk należy przeprowadzić w trzech cyklach tj. w okresie kiedy nietoperze opuszczają zimowiska (początek marca – połowa kwietnia -), w trakcie sezonu rozrodczego oraz w okresie gdy odbywają tzw. rojenia przy zimowiskach (trzecia dekada sierpnia, wrzesień, pierwsza dekada października) i zlatują się do schronień zimowych (listopad). Kontrole należy prowadzić w jak najlepszych warunkach pogodowych (bezwietrzne noce, brak opadów, z odpowiednią temperaturą) aby wyeliminować wpływ pogody na wyniki.
- 2) Minimalny zakres kontroli detektorowej:
  - co najmniej 10 wieczornych kontroli w okresie od 15 marca do 30 kwietnia, w celu uchwycenia wylotu/opuszczania zimowisk (w wyjątkowych przypadkach obejmujących niesprzyjające warunki atmosferyczne i temperaturę poniżej 0° C, dopuszcza się rezygnację z 1 lub 2 kontroli);
  - co najmniej 3 kontrole całonocne w okresie od 1 maja do 31 lipca, rozłożone równomiernie w czasie;
  - co najmniej 1 wieczorna kontrola w tygodniu w okresie od 1 sierpnia do 31 października
- 3) Nasłuchy należy wykonać na stałych punktach lub transektach, które powinny objąć wszystkie typy siedlisk, zwłaszcza w pobliżu potencjalnych lub istniejących schronień zimowych. Liczba i lokalizacja punktów i transektów powinna umożliwić pozyskanie pełnych informacji o wykorzystaniu obszaru przez nietoperze. Podczas kontroli wieczornych należy rejestrować aktywność głosową nietoperzy prowadząc co najmniej 1 nasłuch na każdym punkcie/transekcie. Do badań należy używać profesjonalnych detektorów szerokopasmowych (wraz z rejestratorem), który umożliwi rejestrację sygnałów echolokacyjnych i głosów socjalnych nietoperzy w sposób ciągły. Jakość nagrań powinna pozwolić na późniejszą komputerową analizę nagrań i rozpoznawanie gatunków, rodzajów lub grup gatunków nietoperzy. Detektory powinny pracować w systemie, który umożliwi zapis nieprzetworzonych ultradźwięków. Indeksy aktywności nietoperzy należy wyznaczyć dla każdego gatunku oddzielnie. Wyniki badań należy przedstawić w sposób precyzyjny, niebudzący wątpliwości i pozwalający na ich weryfikację.

Zakres opracowania dotyczy około 27% powierzchni obszaru Natura 2000 (po wyłączeniu gruntów zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe).

Część 6 - Obszar Natura Uroczyska Lasów Adamowskich PLH060094

- a) 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion*)
- b) 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)
- c) 4068 dzwonecznik wonny *Adenophora liliifolia*
- d) 1902 obuwik pospolity *Cypripedium calceolus*

Zakres opracowania dotyczy około 29% powierzchni obszaru Natura 2000 (po wyłączeniu gruntów zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe).

Część 7 - Obszar Natura Doliny Łabuńki i Topornicy PLH060087

- a) 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
- b) 1617 starodub łakowy *Angelica palustris*
- c) 1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*
- d) 4038 czerwończyk fioletek *Lycaena helle*
- e) 6179 modraszek nausitous *Phengaris nausithous*
- f) 6177 modraszek telejus *Phengaris teleius*
- g) 1355 wydra *Lutra lutra*
- h) 1337 bóbr europejski *Castor fiber*

Zakres opracowania dotyczy powierzchni całego obszaru Natura 2000.

2. Opracowanie projektu dokumentacji do planu zadań ochronnych

Wykonawca opracuje projekt dokumentacji do PZO zgodnie z szablonem stanowiącym załącznik do niniejszego dokumentu, poczynając od pkt. 2 Etap II Opracowanie projektu planu, w odniesieniu do pkt. 9 Wykonawca przedkłada tylko warstwę wektorową (shp) projektowanej zmiany granic wraz z uzasadnieniem oraz uzupełniona tabelę zmian w Standardowym Formularzu Danych (SFD), bez projektu zmiany SFD, Wykonawca nie opracowuje pkt. 10 Opis procesu komunikacji oraz pkt. 11 Zestawienie uwag i wniosków.

- 1) Zgromadzenie dostępnych informacji o obszarze i przedmiotach ochrony. Wykonawca zidentyfikuje, pozyska i zestawia dostępne źródła informacji o obszarze Natura 2000, które powinny zawierać dane m.in. o:
  - uwarunkowaniach ochrony obszaru w tym uwarunkowaniach społecznych, gospodarczych, środowiskowych i krajobrazowych, które wpływają lub mogą wpłynąć na cele ochrony obszaru;
  - uwarunkowaniach ochrony obszaru wynikających z aktualnych i potencjalnych kierunków rozwoju społecznego, gospodarczego, istniejących form ochrony przyrody oraz istniejących dokumentów planistycznych;
  - strukturze własności i użytkowania gruntów;
  - występowaniu przedmiotów ochrony, na terenie obszaru (stan, zagrożenia, możliwości ochrony itp...)
- 2) Weryfikacja i uzupełnienie zgromadzonej informacji:
  - Wykonawca przeanalizuje na podstawie zebranych informacji konieczność zmiany granic obszaru oraz przedstawi wskazania do zmiany Standardowego Formularza Danych (SFD), w zakresie dodania, zmiany kategorii lub usunięcia siedlisk lub gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarze.

3. Ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony w obszarze zgodnie z metodyką Państwowego Monitoringu Środowiska

- 1) Ocenę stanu ochrony należy opierać na parametrach i skali wskazanej w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz.U. z 2010 r., nr 34, poz. 186 ze zm.).
- 2) Ocenę należy wykonać na podstawie zgromadzonych danych i informacji o konkretnych płatach siedlisk oraz stanowiskach gatunków w obszarze, wyników wizji terenowych, przeprowadzonych zgodnie z harmonogramem.
- 3) Podstawą oceny parametrów „struktura i funkcja” siedliska przyrodniczego oraz „populacja” i „siedlisko” gatunku są zestawy wskaźników opracowane dla poszczególnych siedlisk i gatunków, przyjęte na podstawie wiedzy naukowej do celów monitoringu. Zestawy wskaźników wraz z zasadami ich interpretacji są dostępne na stronie internetowej GIOŚ w zakładce stan środowiska/monitoring przyrody

<http://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/monitoring-przyrody> oraz w siedzibie Zamawiającego.

- 4) W ocenie parametrów „szanse zachowania siedliska” oraz „szanse zachowania gatunku” należy brać w szczególności pod uwagę istniejące trendy i zjawiska oraz istniejące plany i programy oraz wyniki raportów o stanie zachowania typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt na poziomie kraju, przekazane Komisji Europejskiej, dostępnych na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (<http://siedliska.gios.gov.pl/pl/>).

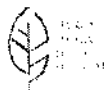
4. Identyfikacja zagrożeń dla zachowania lub osiągnięcia właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków

Identyfikacja i analiza zagrożeń dla przedmiotów ochrony obejmuje:

- Identyfikacja zagrożeń powinna być oparta na wykazanych problemach w prawidłowym funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego na obszarze, powinna uwzględniać źródło zagrożenia i czynnik zagrożenia, przyczynę problemu i skutek problemu.
- Analiza powinna być wywiedziona ze spójności obszaru Natura 2000 i realnej oceny sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze.
- Lista zagrożeń oraz określenie ich wpływu na przedmioty ochrony powinna wynikać z analizy relacji przyczynowo-skutkowej w powiązaniu ze wskaźnikami decydującymi o stanie ochrony siedlisk i gatunków;
- Identyfikacji zagrożeń należy dokonać w podziale na zagrożenia istniejące i potencjalne oraz zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne.

5. Wskazanie celów ochrony oraz ustalenie zadań ochronnych służących do ich osiągnięcia

- 1) Ustalenie celów działań ochronnych do osiągnięcia w okresie, na jaki jest sporządzany plan zadań ochronnych (10 lat),
- 2) Formułowanie celów oraz zadań czynnej ochrony powinno być oparte na najlepszej dostępnej wiedzy, uwzględniając spójność ekologiczną obszaru Natura 2000 oraz kontekst społeczno-gospodarczy.
- 3) Cele i zadania muszą być realne do osiągnięcia w okresie obowiązywania planu oraz możliwe do weryfikacji w czasie (mieralne) poprzez adekwatnie zaproponowany monitoring.
- 4) Cele i działania powinny być opracowane zgodnie z logiką planowania (cele adekwatne do zagrożeń, zadania adekwatne do celów), kierując taktykę interwencji w ramach PZO na rozwiązywanie w miarę możliwości źródeł problemów, a nie tylko ich przyrodniczych skutków.
- 5) Działania ochronne:
  - powinny polegać na określeniu reguł i procedur gospodarowania, tworzących standardowy pakiet działań ochronnych,
  - muszą być indywidualnie zaprojektowane i dostosowane do każdego płatu siedliska.
  - powinny obejmować również działania w zakresie monitoringu osiągnięcia celów działań ochronnych, w tym monitoring odpowiednich parametrów i wskaźników stanu ochrony przedmiotów ochrony.
- 6) Zaproponowane działania ochronne powinny określać:
  - rodzaj działań ochronnych,
  - zakres prac przewidzianych do realizacji,
  - teren lub miejsca realizacji,
  - częstotliwość i terminy ich realizacji,

- podmiot odpowiedzialny za ich wykonanie i monitoring stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji działań ochronnych,
- podmioty, których współdziałanie przy realizacji działań ochronnych jest niezbędne,
- szacowane koszty realizacji działań,
- techniczne uwarunkowania realizacji działań.

6. Ustalenie potrzeby sporządzenia planu ochrony

Wykonawca oceni, czy jest konieczne sporządzenie planu ochrony na okres 20 lat, dla całego lub części obszaru Natura 2000, objętego zakresem opracowania.

7. Analiza istniejących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i innych dokumentów strategicznych pod kątem wpływu ustaleń tych dokumentów na obszar Natura 2000 i wskazanie zmian do dokumentów planistycznych.

- Wykonawca przeanalizuje istniejące studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz inne dokumenty strategiczne dotyczące obszaru lub mogące mieć wpływa na cele ochrony pod kątem ewentualnego znaczącego negatywnego wpływu na integralność obszaru.
- Opracowanie propozycji wskazań do dokumentów planistycznych - studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i innych dokumentów strategicznych, których realizacja naruszy lub stworzy ryzyko naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 33 ustawy o ochronie przyrody.

8. Wskazanie zakresu monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony oraz efektów działań ochronnych

Wykonawca przedstawi propozycje monitoringu stanu przedmiotów ochrony, w tym określi odpowiednie parametry i wskaźniki stanu ochrony w sposób umożliwiający weryfikację osiągnięcia celów działań ochronnych wskazanych w PZO.

9. Organizacja prac i uczestnictwo w spotkaniach Zespołu Lokalnej Współpracy

- 1) Wykonawca przygotowuje i zaprezentuje podczas spotkań ZLW informacje na temat wyników poszczególnych etapów prac (charakterystyka obszaru, wyniki inwentaryzacji i oceny stanu ochrony, zidentyfikowane zagrożenia, propozycja celów i zadań ochronnych, zmian granic i SFD).
  - a) Wykonawca w terminie do 30 dni od podpisania umowy, przedstawi do akceptacji Zamawiającego propozycję harmonogramu spotkań ZLW (terminy i zakres tematów do omówienia).
  - b) Do zadań Wykonawcy należy:
    - przygotowanie materiałów prezentujących wyniki poszczególnych etapów prac nad PZO, zgodnie z zaakceptowanym przez Zamawiającego harmonogramem, oraz prezentacja wyników podczas spotkań ZLW,
    - udział w spotkaniach ZLW ekspertów merytorycznych opracowujących projekt PZO;
    - obsługa sekretarska spotkań obejmująca m.in. napisanie protokołu; protokół ze spotkania należy przekazać Zamawiającemu nie później niż 14 dni od spotkania;
    - prowadzenie spotkania;
    - wysłanie zaproszeń, zapewnienie sali, oraz cateringu należy do zadań Zamawiającego.

- c) Wykonawca nie później niż na 7 dni przed spotkaniem przekaże Zamawiającemu prezentację, w formie elektronicznej i uwzględni ewentualne uwagi Zamawiającego, przekazane nie później niż na 3 dni przed planowanym spotkaniem.
- d) Co najmniej jedno spotkanie ZLW będzie miało charakter wizji terenowej na obszarze.
- e) Zakładana liczba spotkań dla obszarów Natura 2000:
  - Część 1 – 3 spotkania
  - Część 2 – 3 spotkania
  - Część 3 – 3 spotkania
  - Część 4 – 3 spotkania
  - Część 5 – 3 spotkania
  - Część 6 – 3 spotkania
  - Część 7 – 9 spotkań

10. Rozpatrzenie uwag zgłoszonych w trakcie opracowania projektu PZO.

- Obowiązkiem wykonawcy jest odniesienie się do uwag, zgłaszanych podczas spotkań ZLW oraz ich rozpatrzenie w trakcie prac nad PZO.
- Wykonawca odniesie się do uwag przekazanych w trakcie konsultacji społecznych projektu Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w sprawie planu zadań ochronnych.

11. Produkt końcowy przedmiotu zamówienia:

- 1) Wykonawca sporządzi dokumentację do Planu Zadań Ochronnych na podstawie *szablonu dokumentacji planu*, stanowiącego załącznik do niniejszego dokumentu, w odniesieniu do pkt. 2 wraz z załącznikami (mapy tematyczne, sprawozdania z wykonania badań terenowych, dokumentacja fotograficzna, sprawozdania/protokoły ze spotkań ZLW) w formie wydruków oraz w formie elektronicznej.
- 2) Wydruki należy dostarczyć w trzech egzemplarzach oprawionych w sposób uniemożliwiający wydostanie się kartek. Dokumentację należy opatrzyć znakami graficznymi i logotypami, przekazanymi przez Zamawiającego.
- 3) Mapy tematyczne załączone do dokumentacji, należy wydrukować w układzie współrzędnych PUWG 1992. Na wszystkich mapach tematycznych należy zaznaczyć granice całego obszaru oraz obszaru objętego zakresem zamówienia.
- 4) Mapy należy wydrukować w kolorze w skali 1:50 000, w formacie nie mniejszym niż A3, zachowując czytelność mapy. Dopuszcza się dzielenie dużych formatów na części.
- 5) Wykonawca przedstawi raport z wykonania badań terenowych przez poszczególnych ekspertów. Raport powinien zawierać imię i nazwisko eksperta/ekspertów, opis metodyki, terminy wykonania badań, lokalizację terenu badań, mapę i charakterystykę stanowisk badawczych, wyniki badań, w tym karty obserwacji siedliska przyrodniczego, karty obserwacji gatunku na stanowisku, arkusze obserwacji, mapy, zdjęcia fitosocjologiczne itp. Raport w wersji elektronicznej należy przekazać Zamawiającemu najpóźniej miesiąc od zakończenia prac terenowych w wersji elektronicznej na nośniku, np. płyta CD, CD-RW, DVD, pendrive. Zamawiający może wnieść uwagi do raportu, które Wykonawca jest zobowiązany uwzględnić. Raport podlega akceptacji przez Zamawiającego.
- a) Do raportu należy dołączyć dokumentację fotograficzną, na którą składać się powinny:
  - co najmniej trzy zdjęcia płatów siedlisk w obszarze, będących przedmiotem ochrony, w tym zdjęcia każdego z płatów w którym dokonywano oceny
  - co najmniej dwa zdjęcia gatunku rośliny będącego przedmiotem ochrony w obszarze oraz co najmniej dwa zdjęcia jego siedliska, w którym dokonywano oceny
  - co najmniej dwa zdjęcia gatunków zwierzęcia będącego przedmiotem ochrony w obszarze lub w przypadku braku takiego zdjęcia, należy przedstawić przynajmniej

- jedno zdjęcie potwierdzające jego obecność (np. ślady żerowania, tropy, nora itp...) oraz co najmniej dwa zdjęcia siedliska gatunku
- co najmniej dwa zdjęcia dokumentujące prace terenowe przeprowadzone w obszarze
  - b) Forma elektroniczna powinna zawierać: dokumentację do Planu Zadań Ochronnych wraz z załącznikami (mapy tematyczne, raport z wykonania badań terenowych dokumentacja fotograficzna), zbiór danych przestrzennych odnoszących się do projektu planu, opracowanych zgodnie ze Standardem danych GIS w ochronie przyrody - Wersja 3.03.01.
  - c) Dane w postaci cyfrowych warstw wektorowych powinny objąć: granice płatów siedlisk przyrodniczych, stanowiska gatunków, granice potencjalnych siedlisk gatunków, lokalizacje stanowisk i powierzchni badawczych, lokalizacje stanowisk monitoringowych, propozycja ewentualnych korekty granic
  - d) Dokumentację wraz z załącznikami zapisaną na nośniku cyfrowym (dopuszczone: płyta CD lub DVD, lub inny dowolny nośnik pamięci) należy dostarczyć w trwałym opakowaniu i opisać w trwały sposób.
  - e) Pliki tekstowe i tabele należy zapisać w formatach „doc” lub „docx” oraz „pdf”;
  - f) Pliki służące do wydruku map tematycznych należy zapisać w formacie „jpg” oraz „geoTIFF” z rozdzielczością nie mniejszą niż 300 dpi
  - g) Bazę danych wraz z wektorowymi warstwami informacyjnymi GIS należy przekazać w formie określonej w „Standardzie danych GIS w ochronie przyrody” Łochatyński M., Guzik M. 2009 Poznań – Zakopane – Kraków
  - h) Fotografie zapisane w formacie „jpg” z rozdzielczością nie mniejszą niż 300 dpi

II. Zasady współpracy z Zamawiającym

1. Zamawiający przekaze Wykonawcy szablon dokumentacji PZO oraz warstwę wektorową obszaru PZO objętego opracowaniem.
2. Do obowiązków Wykonawcy należy przygotowanie i bieżące przekazywanie materiałów z poszczególnych etapów prac Zamawiającemu, w celu systematycznego wypełniania formularza, zgodnie z harmonogramem opracowanym wspólnie z Zamawiającym po podpisaniu umowy.
3. Jeżeli podczas realizacji przedmiotu zamówienia wytyczne do opracowania PZO ulegną zmianie, Wykonawca uwzględni tę zmianę i zastosuje się do nowych wytycznych.
4. Jeżeli podczas realizacji przedmiotu zamówienia SFD ulegnie zmianie, Wykonawca uwzględni tę zmianę.
5. W terminie 21 dni kalendarzowych od podpisania umowy Wykonawca przedstawi Zamawiającemu harmonogram prac terenowych, które są niezbędne do celów inwentaryzacji, oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony, identyfikacji zagrożeń, opis metodyki z założeniami dotyczącymi wyboru powierzchni i liczby stanowisk badawczych w poszczególnych obszarach Natura 2000. Zamawiający ma 7 dni na wniesienie uwag, które Wykonawca jest zobowiązany uwzględnić.
6. Wykonawca jest zobowiązany do przedstawiania Zamawiającemu sprawozdań cząstkowych z badań terenowych, które podlegają akceptacji Zamawiającego. Sprawozdania, będą przekazywane Zamawiającemu co dwa miesiące, do ostatniego dnia miesiąca kalendarzowego, z wyjątkiem pierwszego sprawozdania, które należy złożyć do końca miesiąca następującego po rozpoczęciu prac terenowych. Sprawozdanie powinno zawierać syntetyczny opis przeprowadzonych prac terenowych obejmujący m.in. terminy przeprowadzonych badań, wstępne dane z inwentaryzacji, dane o lokalizacji siedlisk przyrodniczych, siedlisk gatunków będących przedmiotami ochrony i stanowisk badawczych oraz uwagi dotyczące problemów w realizacji prac, w szczególności zaistniałych lub przewidywanych opóźnień.

- Sprawozdanie powinno obejmować okres od rozpoczęcia prac terenowych do dnia przedłożenia sprawozdania.
- Zamawiający dokona oceny przebiegu prac na podstawie sprawozdania cząstkowego. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, w terminie 10 dni roboczych od przekazania sprawozdania Zamawiający wniesie uwagi.
  - W terminie 10 dni roboczych od przekazania uwag Wykonawca jest zobowiązany dokonać poprawek i uzupełnień lub w ciągu 5 dni roboczych odnieść się do uwag, jeżeli zdaniem Wykonawcy uwzględnienie uwag Zamawiającego będzie bezzasadne.
  - W przypadku braku akceptacji wyjaśnień przez Zamawiającego, Wykonawca będzie zobowiązany uwzględnić uwagi w całości w terminie wskazanym przez Zamawiającego, nie krótszym niż 5 dni roboczych.
7. Projekt szablon dokumentacji PZO oraz projekt raportu z badań terenowych, należy przekazać Zamawiającemu najpóźniej 30 dni przed ostatecznym terminem zamówienia, w sposób uzgodniony z Zamawiającym.
- Zamawiający może wnieść uwagi do ww. projektów w terminie do 14 dni od przekazania dokumentacji.
  - W terminie 7 dni od przekazania uwag Wykonawca jest zobowiązany dokonać poprawek i uzupełnień lub odniesienia do uwag, jeżeli zdaniem Wykonawcy uwzględnienie uwag Zamawiającego będzie bezzasadne.
  - W przypadku braku akceptacji wyjaśnień przez Zamawiającego, Wykonawca jest zobowiązany uwzględnić zakres uwag.
8. W terminie do 30 dni od podpisania umowy Wykonawca przedstawi do akceptacji Zamawiającemu propozycję harmonogramu spotkań ZLW.

Zobowiązania Wykonawcy:

1. Autorskie prawa majątkowe do wszystkich utworów powstałych w wyniku realizacji Dzieła, a także autorskie prawa majątkowe do utworów stanowiących samodzielne części innych utworów tworzonych przez Wykonawcę w wyniku realizacji Dzieła, w zakresie wszystkich pól eksploatacji określonych w art. 50 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Wykonawca przekazuje, a Zamawiający nabędzie, na zasadzie wyłączności bez ograniczenia czasowego, ilościowego i terytorialnego, z chwilą odbioru Dzieła.
2. Wraz z przeniesieniem autorskich praw majątkowych, o których mowa w pkt. 1, na Zamawiającego przechodzi wyłączne prawo wykonywania autorskich praw zależnych a także prawo do udzielania zezwoleń na wykonywanie tych praw oraz uprawnienie do wykonywania autorskich praw osobistych, względem wszystkich utworów, o których mowa w pkt. 1.
3. Wykonawca zapewni, aby dzieło nie naruszało praw autorskich osób trzecich.
4. Zamawiający przewiduje zorganizowanie dwóch lub trzech spotkań przedstawicieli Zamawiającego z Wykonawcą. Koszty udziału Wykonawcy w spotkaniach (koszty dojazdu, wyżywienia, noclegu) muszą być wliczone w cenę oferty.
5. Wykonawca dysponuje odpowiednim potencjałem technicznym oraz osobami zdolnymi do wykonania zamówienia – Zamawiający uzna za spełniony warunek dysponowania odpowiednim potencjałem technicznym oraz osobami zdolnymi do wykonania zamówienia w przypadku, gdy Wykonawca wykaże, że:
  - dysponuje co najmniej 1 osobą, która będzie koordynować wykonanie zamówienia oraz posiada doświadczenie w realizacji co najmniej jednej usługi wykonania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 lub planu ochrony następujących form ochrony przyrody: obszaru Natura 2000, parku krajobrazowego, rezerwatu przyrody lub parku narodowego; inwentaryzacji przyrodniczej siedlisk i gatunków Natura 2000 lub monitoringu siedlisk i gatunków Natura 2000. (dotyczy części 1-7),

- dysponuje co najmniej 1 osobą, która ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie na kierunku biologia, lub ochrona środowiska, leśnictwo lub pokrewne i dysponuje wiedzą z zakresu botaniki, fitosocjologii, zoologii (dotyczy części 1-4,7),
- dysponuje co najmniej 1 osobą, która ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie na kierunku biologia, lub ochrona środowiska, lub leśnictwo lub pokrewne i dysponuje wiedzą z zakresu botaniki i fitosocjologii (dotyczy części 6),
- dysponuje co najmniej 1 osobą która ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie na kierunku biologia lub ochrona środowiska, leśnictwo lub pokrewne i dysponuje wiedzą z zakresu chiropterologii (dotyczy części 5),
- dysponuje co najmniej 1 osobą, posiadającą wiedzę z zakresu GIS (części 1-7)

Zakładany termin realizacji zamówienia

- a) Część I – luty 2018 – 5 listopada 2018r.
- b) Część II – luty 2018 - 19 listopada 2018r.
- c) Część III – luty 2018 – 5 listopada 2018r.
- d) Część IV – luty 2018 – 12 listopada.2018r.
- e) Część V – luty 2018 - 26 listopada 2018r.
- f) Część VI – luty 2018 - 19 listopada 2018r.
- g) Część VII – luty 2018 - 12 listopada 2018r.